

Program adaptacyjny dla uczniów klas IV w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Lutyni

1. WSTĘP

Przejście uczniów z klasy III do klasy IV i rozpoczęcie nauki na II etapie edukacyjnym to poważna zmiana ich szkolnym życiu.

Zmiany organizacyjne, z którymi spotykają się uczniowie u progu klasy czwartej to przede wszystkim zmiana wychowawcy klasy, wprowadzenie systemu lekcyjnego wyznaczonego dzwonekami, konieczność zmiany sal na kolejne lekcje, zmiana w ocenianiu, szybsze tempo pracy, większe obciążenie nauką, która podzielona jest na przedmioty oraz zmiana jednego do tej pory najważniejszego nauczyciela na cały zespół nauczycieli, mających różne osobowości, wymagania i style pracy.

Uczniowie kończący I etap edukacyjny mogą mieć, zatem trudności wynikające z różnic w organizacji nauczania, ale również wynikające z wcześniejszego rozpoczęcia nauki czy też znaczących różnic programowych pomiędzy obowiązującą w kl. I-III podstawą programową, a nową podstawą programową w klasie IV.

Wszystko to powoduje, że między klasą III i IV mamy do czynienia z istotnym „progiem szkolnym”.

Dlatego bardzo ważne jest w okresie zmiany etapów edukacyjnych stworzenie przyjaznego klimatu w szkole, na który składają się relacje uczeń – nauczyciel, nauczyciel – rodzice oraz tworzenie dobrego klimatu w grupie rówieśniczej. Nauczyciele powinni dążyć do tego, żeby stworzyć dzieciom jak najlepsze warunki przystosowania się do zmienionej rzeczywistości. Uczniowie wymagają wtedy szczególnej opieki ze strony dorosłych, oczekują otwartej i opiekuńczej postawy pozwalającej bez zbytniego stresu i niepotrzebnych lęków przekroczyć próg między klasą III – nauczaniem zintegrowanym a klasą IV.

2. CELE PROGRAMU:

- ułatwienie uczniom procesu adaptacji do nowej szkolnej rzeczywistości;
- wdrożenie ucznia do procesu kształcenia w II etapie edukacji (nauczanie przedmiotowe);
- obniżenie stresu związanego z rozpoczęciem nauki w klasie IV;
- zwiększenie samodzielności uczniów, przełamanie barier, które stawia przed nimi nieśmiałość, brak poczucia własnej wartości;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i adaptacji ucznia w klasie i szkole;
- integracja zespołu klasowego;
- kształtowanie u dzieci pozytywnego stosunku do nauki oraz rozwijanie ciekawości;

- wspieranie rodziców w nowej dla rodziny sytuacji;
- włączenie rodziców do współpracy podczas realizacji programu.

3. DZIAŁANIA NAUCZYCIELI W KLASIE III (MAJ-CZERWIEC)

1) W zakresie organizacji pracy:

- wprowadzenie podziału na edukacje (przedmioty) – lekcje 45 minutowe, przerwy zgodnie z dzwonekami w szkole;
- zmiana sal lekcyjnych w ciągu dnia, poznanie różnych sal w szkole;
- prowadzenie lekcji w obrębie jednej jednostki lekcyjnej od podania celu do podsumowania (wdrażanie systemu klasowo – lekcyjnego, uczenie się planowania pracy w określonym czasie);
- umożliwienie dzieciom pisania w zeszytach w jedną linię, w małej kratce, długopisem lub piórem;
- wprowadzenie zapisu lekcji w formule stosowanej w klasach IV-VIII (w porozumieniu z nauczycielami klas starszych) – zapisywanie daty, lekcji, tematu, zwrócenie uwagi na marginesy;
- formułowanie i zapisywanie notatki z lekcji, zgodnie z realizowanym tematem zajęć (forma zapisu w porozumieniu z nauczycielami klas II etapu);
- wprowadzenie indywidualnej metody pracy z tekstem – samodzielna praca uczniów z podręcznikiem;
- usprawnianie tempa czytania i pisania – przepisywanie z tablicy z ograniczonym czasem, wyszukiwanie fragmentów z tekstu;
- zadawanie prac domowych w formule zbliżonej do pracy w II etapie edukacyjnym;
- wyszukiwanie informacji w encyklopedii, internecie – przygotowanie krótkiej ustnej prezentacji na wyszukiwany temat;
- spacery „na czas” z uwzględnieniem pakowania plecaka, korzystania z toalety i zjedzenia posiłku.

2) W zakresie oceniania:

- w ocenianiu bieżącym dopełnianie oceny opisowej oceną w skali 1-6;
- ustalenie i stosowanie kryteriów do oceny pracy uczniów (np. prac plastycznych);
- stosowanie sposobów sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów metodami stosowanymi w klasach starszych (np. kartkówki, odpowiedź ustna, itp.).

3) W zakresie współpracy z nauczycielami II etapu edukacyjnego:

- wizyty obserwacyjne nauczycieli klas IV – VIII podczas zajęć w klasie III: obserwacja sposobu pracy grupy, komunikacji nauczyciel–uczeń, uczeń–uczeń, obserwacja pracy uczniów (tempo, organizacja własnej pracy, nawyki dotyczące pracy w klasie);
- przykładowe lekcje prowadzone przez nauczycieli klas starszych w klasach

- trzecich w celu zaprezentowania nowych przedmiotów i poznania przez uczniów nowych nauczycieli, przełamania lęku przed nowymi nauczycielami, poznania zespołu;
- c. zaproszenie uczniów klas IV, współpraca z Samorządem Uczniowskim i Kołem Wolontariatu;
 - d. wizyty (lekcje) w klasach IV;
 - e. wymiana międzyklasowa na w – f - podział na grupy: chłopcy/ dziewczynki;
 - f. „Gra terenowa” – poznanie szkoły i jej pracowników;
 - g. po zakończeniu roku szkolnego przekazanie nowemu wychowawcy informacji o wynikach, trudnościach, potrzebach uczniów i zespołu oraz dokumentacji klasy, w tym port folio uczniów i dokumentacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
 - h. ustalenie zasad łagodnego odsunięcia wychowawcy klasy trzeciej w pierwszych tygodniach roku szkolnego;
 - i. objęcie uczniów okresem adaptacyjnym w klasie IV przez miesiąc wrzesień.

4. DZIAŁANIA WYCHOWAWCÓW KLAS IV (WRZESIEŃ)

1) W zakresie współpracy z nauczycielami I etapu edukacyjnego i specjalistami:

- a. spotkanie wychowawcy klasy III z wychowawcą klasy IV, przekazanie nowemu wychowawcy najistotniejszych informacji o osiągnięciach, trudnościach, potrzebach uczniów oraz dokumentacji klasy, w tym portfolio uczniów i dokumentacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
- b. zapoznanie z dokumentacją psychologiczno – pedagogiczną uczniów;
- c. zapoznanie z ocenami opisowymi uczniów.

2) W zakresie organizacji pracy:

- a. ustalenie zasad pracy z uczniami i przekazywania informacji;
- b. przedstawienie uczniom nauczycieli uczących w klasie;
- c. zapoznanie uczniów z topografią szkoły, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozmieszczenie sal, w których odbywają się zajęcia dla danej klasy;
- d. przedstawienie planu zajęć lekcyjnych z uwzględnieniem sal lekcyjnych, pomoc uczniom w czytaniu planu lekcji, znalezieniu nowych sal (opisy sal, strzałki);
- e. zapoznanie uczniów z Wewnątrzszkolnymi Zasadami Oceniania
- f. zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa obowiązującymi w szkole, regulaminami pracowni, organizacją pracy na poszczególnych zajęciach edukacyjnych;
- g. przedstawienie zasad funkcjonowania szkoły (biblioteka, świetlica, stołówka, szatnia).
- h. pomoc uczniom w zrozumieniu wymagań i przyzwyczajęń nowych nauczycieli.

3) W zakresie spraw wychowawczych:

- a. poznanie mocnych i słabych stron uczniów;
- b. wybór samorządu klasowego i określenie jego zadań;
- c. obserwacja zmian w zespole, pozycji uczniów w klasie;
- d. przydział dodatkowych funkcji w klasie;
- e. omówienie praw i obowiązków ucznia;
- f. rozmowy z uczniami, znalezienie czasu na „wygadanie się”, rozluźnienie atmosfery;
- g. pozwalanie uczniom na chwalenie się swoimi sukcesami, ale też na pożalenie się;

4) W zakresie pracy w grupie:

- a. określenie zasad - które sprawdziły się w klasach I-III, a które nie;
- b. ustalenie kodeksu, kontraktu klasowego (bez NIE);
- c. wprowadzenie i posługiwanie się zasadami bez zwracania uwagi, poinformowanie pozostałych nauczycieli o tych zasadach;
- d. organizacja zajęć integrujących grupę prowadzonych przez wychowawcę i pedagoga szkolnego;
- e. uczenie komunikowania swoich potrzeb oraz porozumiewania się z otoczeniem;
- f. budowanie relacji wzajemnej życzliwości, poszanowania i zaufania;
- g. ustalenie planu pracy wychowawczej w klasie IV, uwzględniającego następujące obszary:
 - kształtowanie umiejętności pracy w zespole;
 - rozwijanie poczucia własnej wartości;
 - kształtowanie umiejętności porozumiewania się z innymi (równieśnikami, dorosłymi);
 - radzenie sobie ze stresem;
 - kształtowanie inteligencji emocjonalnej;
- h. zapoznanie uczniów z planem pracy wychowawczej w klasie IV.
- i.

5. DZIAŁANIA NAUCZYCIELI PRZEDMIOTÓW, UCZĄCYCH W KLASACH IV

1) W zakresie współpracy z wychowawcą klasy IV, nauczycielami I etapu edukacyjnego oraz specjalistami:

- a. spotkanie nauczyciel – nauczyciel – przekazanie najistotniejszych informacji dotyczących klasy i zrealizowanego materiału;
- b. spotkanie wychowawca klasy IV – nauczyciel – przekazanie zasad panujących w zespole;
- c. zapoznanie z dokumentacją psychologiczno – pedagogiczną.

2) W zakresie pracy na lekcji:

- a. stosowanie tzw. „okresu ochronnego” dla uczniów klas IV, wrzesień miesiącem bez negatywnych ocen - przyzwyczajanie uczniów do innych zasad pracy, oceniania i oczekiwań poszczególnych nauczycieli;

- b. zapoznanie uczniów z wymaganiami edukacyjnymi;
- c. indywidualizacja procesu nauczania (dostosowywanie metod i form pracy dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych);
- d. przestrzeganie higieny pracy na zajęciach lekcyjnych oraz ustalonych zasad;
- e. zaangażowanie uczniów na lekcji;
- f. prowokowanie do poszukiwania celu i użyteczności pracy na lekcji „Dlaczego? Jak myślicie, po co się tego uczymy? Do czego nam się przydadzą te informacje?”
- g. zaciekawianie uczniów swoim przedmiotem, poznanie i rozwijanie zainteresowań i zdolności uczniów;
- h. zaktywizowanie uczniów do udziału w zajęciach pozalekcyjnych i konkursach;
- i. odnoszenie się do treści poznanych w klasach I-III;
- j. pozwalanie na prezentację wiedzy spoza szkoły, z innych przedmiotów;
- k. upewnianie się czy uczniowie rozumieją polecenia, nowe treści, język przedmiotu;
- l. pokazanie jak korzystać z podręcznika, ćwiczeń – zachęcanie do samodzielnej nauki;
- m. dostosowanie notatek do możliwości uczniów;
- n. rozmawianie o tym czego wymagamy, jakiej pomocy udzielamy, co jest ważne;
- o. w sytuacjach problemowych zawarcie kontraktu nauczyciel – uczeń;
- p. budowanie relacji wzajemnej życzliwości, poszanowania i zaufania.

3) W zakresie poprawy koncentracji:

- a. uczniowie mają wpływ na sposób uczenia się, prezentacji wiedzy – uczenie przez działanie;
- b. pobudzanie pozytywnych emocji;
- c. uczenie wyciszenia i skupienia na zajęciach;
- d. pokazanie różnych technik notowania, charakterystycznych dla przedmiotu;
- e. dostosowanie tempa pracy do możliwości uczniów(praca w parach, zespołach, zmienność elementów, mniej przepisywania);
- f. ograniczenie bodźców rozpraszających;
- g. uczenie uważnego słuchania;
- h. stwarzanie atmosfery bezpieczeństwa emocjonalnego;
- i. stosowanie komunikatów podtrzymujących uwagę;
- j. prowokowanie do aktywnego spostrzegania;
- k. wysyłanie pozytywnych komunikatów;
- l. dbanie, aby materiał zawierał nowości, ciekawostki;
- m. akcentowanie ważnych i istotnych kwestii.

6. DZIAŁANIA SKIEROWANE DO RODZICÓW:

1. Przedstawienie problemów okresu przejściowego i sposobów radzenia sobie z nimi oraz działań nauczycieli klas III na zebraniach z rodzicami uczniów klas III. (maj)
2. Spotkanie informacyjno-edukacyjne dla rodziców klasy IV na początku roku szkolnego, zapoznanie rodziców z programem adaptacyjnym dla uczniów kl. IV:
 - a. przypomnienie działań nauczycieli kl. III;
 - b. przedstawienie zespołu nauczycielskiego dla danej klasy;
 - c. przedstawienie planu wychowawczego klasy;
 - d. przedstawienie działań wychowawcy i nauczycieli przedmiotów;
 - e. zapoznanie rodziców z ofertą szkoły.
3. Pedagogizacja: psycholog lub pedagog omawia trudności adaptacyjne, które mogą wystąpić u dzieci w tym wieku oraz specyfikę i warunki nauki w klasie czwartej, przedstawia możliwości poszukiwania pomocy w razie wystąpienia trudności.
4. Organizacja zebrań i dni otwartych dla rodziców.
5. Współpraca z rodzicami, włączenie rodziców w organizację imprez klasowych.

7. PRZEWIDYWANE EFEKTY:

- a. uczeń:
 - czuje się bezpiecznie w szkole;
 - wie, jak radzić sobie ze stresem;
 - potrafi zgodnie współpracować w zespole;
 - szanuje nauczycieli i kolegów w klasie, nie ma uprzedzeń do innych;
 - jest akceptowany, wie, co świadczy o jego wyjątkowości;
- b. rodzic:
 - ma poczucie, że jego dziecko jest bezpieczne w szkole;
 - współpracuje z nauczycielem;
 - czynnie uczestniczy w życiu klasowym.

8. EWALUACJA

Ewaluacja programu dokonana będzie na podstawie:

- obserwacji zespołu klasowego przez wychowawców klas, nauczycieli przedmiotów, specjalistów, pracowników niepedagogicznych;
- rozmów z rodzicami.